

* * *

Quan, en sortir de la infantesa, la consciència obre els ulls a la raó; quan hom esguarda el món i pressent la meravella de l'inconegut; en aquella edat en què per no caminar a les palpentes es desitja una mà que et guii, una llum que t'aclareixi el camí, un exemple que t'alligoni, un ídol al qual ofrenar les més pures devocions de l'ànima, van sorgir davant meu dues figures: Ignasi Iglesias i Pere Coromines. Aquests homes han estat per mi com dues estrelles que han orientat la ruta del meu esperit. Una d'aquestes estrelles s'ha apagat; l'altra segueix brilladora i desitjo que la seva llum perduri més que la meva vida. Doncs bé: aquesta estrella, aquest home admirable i admirat, compendi de la nostra cultura racial, va dir un dia, des del mateix lloc on ara es troba, que creia en la bondat i en la noblesa com a ideals de perfecció. Aquesta síntesi del seu "credo" ha estat, és i serà, segurament, l'aspiració més alta de la meva vida. Potser per ésser com sóc he estimat com a un pare espiritual l'home la memòria del qual estem honorant. L'Ignasi Iglesias era la més perfecta encarnació de totes les bondats i de totes les virtuts. Era bo per deure de consciència i perquè sabia que la seva característica més pronunciada era la bondat i s'afanyava a acusar-la tot el que podia. El goig més gran de la vida, el plaer més cobejat per l'home, és ésser estimat dels seus semblants. L'Iglesias sabia que al dramaturg se l'admira i a l'home se'l venera; i ell volgué ésser home per damunt de tot i ho aconseguí abastament. Durant la seva existència va rebre repetides vegades l'homenatge sincer de Catalunya; darrera el seu cadàver hi anà, corprès, tot el poble.

El meu dilecte amic Puig i Pujades, ha dit i és cert que l'Iglesias ni en moments de decepció o de prova va tolerar que les seves obres inèdites es representessin en castellà. És que si no hagués procedit així l'hauríem estimat com l'estimàvem? Hi ha qui creu que les virtuts que eren patrimoni de l'Iglesias han sofert una gran desvalorització; hi ha qui assegura que l'home no té res a veure amb l'obra puix que aquesta resta sempre present i l'home passa: Res més lluny de la veritat. La vida pública i privada de l'autor en ésser historiada i comentada pels seus biògrafs contemporanis queda addicionada a l'obra que guanya o perd en valor als ulls de la posteritat segons sigui l'acord o desacord de la dignitat de l'escriptor amb la seva producció. Jo entenc que nosaltres estem donant ara relleu a l'obra total de l'Iglesias pel fet de ponderar les grans virtuts que atresorava el seu cor.

PERE CAVALLÉ.